

**INDRUMAR DE AFACERI
ITALIA
2014**

1. CADRUL GENERAL

Date de referință

Suprafața: 301.340 km²

Populația: 59.685.227 locuitori

Densitatea medie: 198,01 loc./ km²

Limba: italiană

Religia: creștină - catolică

Capitala: Roma

Forma de guvernare: Republică Parlamentară

1.1. Geografia și clima

Italia este o peninsulă situată în sudul Europei fiind înconjurată din trei părți de mări: Marea Ligurică, Marea Tireniană, Marea Ionică, Marea Mediterană și Marea Adriatică. Se învecinează la nord-vest cu Franța, la nord cu Elveția și Austria, iar la nord-est cu Slovenia. Țara este împărțită în 20 de Regiuni, dintre care 15 au "statut obișnuit" și 5^x) au "statut special" (Sicilia, Sardinia, Trentino-Alto Adige, Friuli Venetia Giulia, Valle d'Aosta), statut în funcție de caracteristicile etnice/de tradiție, geografice și lingvistice. Cele 20 de regiuni italiene sunt împărțite în provincii, acestea fiind în număr de 110. Provinciile la rândul lor sunt subdivizate în comune (în jur de 8.094). Așezarea geografică face ca Italia să aibă așa numita „climă mediteraneană”, partea de nord fiind însă mai apropiată de clima specifică zonei temperat-continentale.

Cele 20 de regiuni ale Italiei sunt:

Abruzzo, Basilicata, Calabria, Campania, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia^x), Lazio, Liguria, Lombardia, Marche, Molise, Piemonte, Puglia, Sardinia^x), Sicilia^x), Toscana, Trentino-Alto Adige^x), Umbria, Valle d'Aosta^x), Veneto, din care cinci cu regim special (Friuli-Venezia- Giulia, Sardinia, Sicilia, Trentino - Alto Adige și Valle d'Aosta).

Principalele 10 orașe, în funcție de numărul de locuitori (conform ultimelor date statistice furnizate de ISTAT, la data de 30 noiembrie 2011) sunt: *Roma* 2.783.300 locuitori, *Milano* 1.342.337, *Napoli* 957.838, *Torino* 906.057, *Palermo* 654.211, *Genova* 607.280, *Bologna* 382.635, *Firenze* 373.077, *Bari* 319.442, *Catania* 291.376 locuitori.

1.2. Structura de stat

Denumirea oficială a țării este Republica Italiană, iar forma de guvernământ este de Republică Parlamentară democratică. Constituția a fost adoptată în decembrie 1947 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948. Prin Constituție s-a consfințit crearea celor trei Puteri: Parlamentul bicameral - Camera Deputaților (Camera dei Deputati) și Senat (Senato della Repubblica), Putere executivă - Guvern (condus de Premier care este și Președintele Consiliului de Miniștri) și Puterea Juridică - Justiția. Șeful statului este Președintele Giorgio Napolitano, ales la 10 mai 2006, fiind la cel de-al doilea mandat consecutiv, fiind reales pe 20 aprilie 2013.

Parlamentul este bicameral - Senat și Camera Deputaților. Inițiativa legislativă aparține guvernului, fiecărui membru al celor două camere, altor organe și organizații cărora le este conferit acest drept prin Constituție. Ambele Camere sunt alese pe o perioadă de cinci ani, dar pot fi dizolvate înainte de expirarea termenului normal, conform Constituției.

Sistemul judiciar italian are la bază dreptul roman, modificat prin codul napoleonic și ulterioare schimbări.

Guvernul - Consiliul de Miniștri - exercită puterea executivă și este compus din președintele Consiliului de Miniștri (Premierul Matteo Renzi) și miniștri: Guvernul este confirmat de către Parlament. Președintele Consiliului de Miniștri este numit de președintele Republicii; tot președintele numește miniștrii, la propunerea primului ministru.

Din punct de vedere al aspectului politic, în Italia există numeroase *partide și grupări politice*: Forța Italia, Alianța Națională, Centrul Creștin Democrat, Liga Nordului, Democrații de Stânga, Refondarea Comunistă, Partidul Popular Italian, Reînnoirea Italiană, Verzii, Uniunea Democrată pentru Europa, Partidul Democrat al Comuniștilor italieni, Federația Creștin Democratilor Uniți - CDU.

2. ECONOMIA ITALIEI

2.1 Prezentare generală.

Politica economică a Italiei de după anii 90 a pus accent pe dezvoltarea sectorului privat, ca motor al creșterii economice, inițiindu-se un program masiv de privatizare a firmelor și băncilor de stat. Măsurile luate pentru restabilirea unei politici fiscale încurajatoare, stabilitatea monedei și rata scăzută a dobânzilor, au permis Italiei să adere la Uniunea Monetară Europeană și să adopte moneda comună, euro, în calitate de membru fondator, la 1 ianuarie 1999. Din acel moment, până la sfârșitul anului 2001, țările care au aderat la Uniunea Monetară Europeană au adoptat euro ca monedă virtuală pentru tranzacții și ca unitate de cont. Bancnotele euro circulă de la 1 ianuarie 2002, înlocuind moneda națională, lira italiană. Conform politicii monetare adoptate de Banca Centrală Europeană, în baza Legii 109/1996, în calcularea taxelor au fost scăzute 2 puncte în vederea corectării acestora pentru a fi aduse la același nivel cu taxele impuse de BCE pentru ultimele două trimestre ale anului 2014. Având în vedere rezultatele îmbucurătoare din sectorul producției, politica monetară italiană ar trebui să se concentreze asupra acestui sector care cu toate că indicatorul prețurilor și valoarea monedei euro nu sunt favorabile continuă să înregistreze rezultate pozitive.

Italia este membră a G8 (Grupul celor opt țări cele mai industrializate), Uniunea Europeană, OCDE și este a treia economie din regiune. În conformitate cu evaluările "Banca d'Italia", cea mai autorizată sursă de informații și analize economice, în primul trimestru al anului 2014 datoria publică a atins valoarea de 2.146 miliarde euro. Raportată la PIB, în primul trimestru al anului 2014 (135,6%) datoria publică a crescut cu 3% față de sfârșitul anului 2013 (132,6%), iar comparativ cu trimestrul I al anului 2013 (130,2%) se observă o creștere a indicatorului cu 5,4 procente.

În ceea ce privește economia Italiei se poate afirma că Italia are o economie diversificată împărțită între Nordul dezvoltat/industrializat, dominat de companii private și Sudul - agricol, mai puțin dezvoltat, mai puțin prosper și cu un somaj ridicat. Standardele de viață au cunoscut o diferență considerabilă între cele două regiuni. Astfel, media PIB-ului pe locuitor în Nord depășește cu mult media Uniunii Europene (de ex. în zona Bolzano aceasta este în jur de 34.000 euro) în timp ce, în anumite regiuni și provincii

din Italia de Sud acest indicator se situează mult sub această cifră (de ex. în Campania fiind de numai 15.000 euro). Italia are un număr de corporații multinaționale mai mic decât oricare altă țară de dimensiunea sa, având în schimb un număr mare de IMM-uri, multe dintre ele fiind afaceri de familie.

Triunghiul industrial din Nord (*Milano - Torino - Genova*) alături de cel din Regiunea Toscana (*Firenze - Prato - Pistoia*) constituie coloana vertebrală a industriei italiene. Aceasta s-a orientat în special pe producția și exportul produselor de lux, producție capabilă să facă față competiției din China, precum și altor economii emergente din Asia, țări cu economii bazate pe costuri de producție și de muncă foarte mici.

2.2 Principalii indicatori economici

Italia deține un sector manufacturier de dimensiuni relativ mari, specializat mai ales în pielărie, textile, utilajele și produse metalurgice. În anul 2013 acest sector a atins o valoare totală de 373.504 milioane euro, cu diferență mică față de anul 2012 unde a înregistrat o valoare de 373.595 milioane euro. Principalele produse exportate sunt cele metalurgice, utilajele și mijloacele de transport, aparatură electrocasnică produse agro-alimentare (cunoscutul brand de țară „*Made in Italy*”). În raport cu celelalte țări ale UE, Italia este specializată cu predilecție în sectoarele de joasă și medie tehnologie. Este țara cu cel mai mare număr de întreprinderi (societăți) din UE: 3,8 milioane IMM-uri, aproape dublu față de cele existente în Germania. Aceste mici întreprinderi ar putea deveni cei mai importanți concurenți în economia globală dacă ar fi eliminate obstacolele care le frânează încă creșterea și dacă ar fi folosite mai eficient structurile existente pentru dezvoltare.

Încă de la sfârșitul anilor 90, economia Italiei a cunoscut un declin continuu, în ceea ce privește PIB-ul economiei italiene în trimestrul II al anului 2014 PIB-ul a înregistrat o scădere cu 0,2% față de trimestrul precedent și cu 0,3% față de trimestrul II al anului 2013. În primul trimestru al anului 2014 se observă o scădere a PIB-ului cu 0,1% față de trimestru IV al anului 2013 și cu 0,5% față de primul trimestru al anului 2013.

Scăderea se datorează în special creșterii deficitului balanței comerciale, încasările cu produsele manufacturate neputând compensa costurile cu produsele energetice. Deoarece oferă o paletă de produse pentru export similară celor din anumite țări cu economie emergentă, Italia este mai expusă intensificării concurenței globale. Pentru a răspunde acestor presiuni concurențiale, o restructurare a economiei a fost începută încă din anii precedenți crizei.

Scăderea ratei inflației a continuat în 2014. Indicele de consum la nivel național a scăzut în martie la 0,4% fiind prevăzută o creștere până la sfârșitul anului de până la 0,6%. Variația valorii ratei de inflație se datorează în principal scăderii prețurilor la energie de la -2,2% în luna ianuarie la -3,6% în martie, însă în aprilie rata a cunoscut o ușoară atenuare ajungând la valoarea de -2,6% (cifră provizorie). Tendința de scădere a inflației s-a extins în primul trimestru al 2014 și în sectorul alimentar, cu referire atât la sectorul produselor proaspete cât și a bunurilor prelucrate, însă continuă să mențină rata de creștere relativ puternică (1,5% în martie, cu o scădere la 1,2% în aprilie).

Până la sfârșitul anului 2014 se așteaptă creștere a PIB-ului cu 0,6% în termeni reali, urmată de o creștere de 1,0% în 2015 și de 4% în 2016.

Rata șomajului va atinge valoarea de 12,7% în 2014, o stabilizare a indicatorului este de așteptat să înceapă în a doua jumătate a anului. În 2015 se preconizează ca rata șomajului să scadă la 12,4%, și pentru 2016 previziunile fiind de scădere a indicatorului..

După trei ani de scădere, cheltuielile de uz casnic marchează o creștere de 0,2%. În 2015 se așteaptă o îmbunătățire a consumului casnic printr-o creștere de 0,5%. Pentru anul 2016 este prevăzută o creștere a cheltuielilor de uz casnic de până la 1%.

Cota de piață a exporturilor italiene a realizat în 2013 o ușoară creștere de la 2,7% la 2,8%. În ceea ce privește numărul operatorilor exportatori, în 2013 s-a depășit cu puțin valoarea anului precedent (+1,3%), ajungându-se la numărul de 211.756, antrenată fiind și de acțiunile sistemului și stagnării continue a pieței interne.

În primele luni ale anului 2014 se poate observa, raportat la aceeași perioadă din 2013, o creștere a ratei exporturilor italiene în interiorul UE (de la 7,3% la 7,4%), iar pentru țările extra-comunitare europene o creștere a vânzărilor de produse italiene de la 10% la 10,2%. În perioada ianuarie-mai 2014 s-a înregistrat o creștere de 3,1% a exportului exercitat de către operatorii dinamici, diferențialul de creștere depășind valorile realizate în 2013 (+2,1), dar și pe cele din 2012 (+2,5).

Întreprinderile exportatoare italiene reprezintă 21% din totalul unităților active (28% dacă se exclud întreprinderile individuale) și realizează 76% din valoarea adăugată industrială. Sistemul exportului italian, cu un relevant număr de IMM-uri, privind exportul de mai mult de 50% din produs reprezintă un număr foarte redus, de doar 15.000, însemnând circa 61% din valoarea exportului de producție și realizarea a 28% din totalul valorii adăugate. IMM-urile care exportă sub 5% din totalul de producție sunt aproximativ 31.000, reprezentând 0,9% din valoarea totală a exportului manufactural și 16% din valoarea adăugată. La o analiză a profitului IMM-urilor exportatoare se poate observa o creștere de 22,9% pentru cele care exportă sub 5 % din producție și o creștere a profitului cu 31,3% a celor care exportă peste 80% din producție.

Din punct de vedere al repartiției geografice, punctul slab al structurii economiei îl reprezintă Mezzogiorno (zona de Sud a Italiei), care se diferențiază radical de regiunea Centrală și mai ales de zona de Nord.

Agricultura. În condițiile unui exod al populației către oraș și a scăderii interesului pentru dezvoltarea agriculturii în favoarea industriei, agricultura are în prezent un rol secundar în cadrul economiei (sub 3% din PIB), Italia fiind nevoită să importe o mare parte din produsele agricole necesare consumului (cu excepția legumelor și fructelor). Agricultura Italiei este dezvoltată cu predilecție în zonele septentrionale și în sudul țării, angrenând o numeroasă forță de muncă - 3,9% din totalul salariaților, cca. 1,4 milioane persoane, fiind fragmentată în ferme mici de până la 7 hectare pe societate. Italia produce cereale (grâu, orez, porumb), soia, tomate și produse din carne în partea centrală iar în partea de sud fructe, legume, ulei de măsline și vin, fiind totodată primul producător mondial de vin.

Industria. Sectorul industrial are un rol important în structura economică a țării, o contribuție esențială având-o sectorul serviciilor legate de distribuție sau adiacente vânzării de bunuri industriale.

Pe parcursul anilor, Italia și-a câștigat o poziție importantă pe piața internațională în domeniile bunurilor de consum și a investițiilor (în special în următoarele sectoare: confecții textile, încălțăminte și pielărie, mecanic, chimic, construcții de automobile, aparatură electrocasnică).

Modelul de dezvoltare industrială italian este bazat pe o strategie flexibilă și o puternică rețea de întreprinderi mici și mijlocii, structuri deosebit de dinamice și cu o rentabilitate ridicată, organizate pe zone sau sisteme locale de lucru, precum și pe mari întreprinderi, precum FIAT, Finmeccanica, Pirelli, Enel, Eni, Edison etc care, în ultimii 20 de ani, au suferit puternice restructurări. Aplicarea unor politici exigente de calitate și servicii pentru client, reducerea costului de fabricație pe unitatea de produs și, nu în cele

din urmă, angrenarea în globalizarea piețelor, au permis marilor grupuri industriale să obțină o creștere consistentă a competitivității și a rentabilității.

În cadrul sectorului producției de bunuri de investiții, o creștere importantă s-a înregistrat în sectorul mașinilor unelte pentru prelucrarea metalelor și în cel al mașinilor textile (sector care este încă supus unei concurențe externe puternice). Urmează, ca realizări, sectorul utilajelor pentru ambalare și al celor pentru prelucrat cauciucul, materialele plastice și lemnul. Rezultate bune au avut și sectoarele produselor electronice, informatica și telecomunicațiile. Siderurgia a înregistrat un trend pozitiv în ultimii ani, din cauza creșterii cererii de oțel, atât pe piața internă cât și la export. În schimb, producția de neferoase a avut un ritm oscilant de dezvoltare.

Serviciile. În cadrul acestui sector, un rol de o deosebită importanță, îl are turismul. Acesta contribuie într-o tot mai mare măsură la balanța de plăți, așa după cum se înregistrează și în alte țări din bazinul Mării Mediterane: Grecia, Spania, Turcia. Între principalele trei forme de turism: „de mare”, „de munte” și „cultural”, acesta din urmă atrage cel mai mare număr de turiști străini, favorizând totodată și crearea de locuri de muncă, dat fiind că acest gen de turism nu este afectat de anotimpuri.

O creștere importantă a cunoscut sectorul serviciilor legate de informatică și telecomunicații, creștere reflectată printr-o multiplicare a numărului de utilizatori de Internet și de servicii oferite prin rețea, în special după inițiativa dezvoltării acestor servicii de către mulți operatori de telefonie.

2.3. Comerțul Italiei

Economia Italiei este puternic orientată spre comerțul exterior, atât ca dependență față de materiile prime din afara țării, cât și pentru exportul produselor proprii ca sursă a creșterii economice, comerțul internațional contribuind cu 29% la PIB, mai mult decât Franța sau Anglia.

Exporturile în primul trimestru al anului 2014 au crescut cu 0,8%, cu toate că la nivel mondial comerțul a înregistrat o scădere. Exporturile pe piețele din Germania, SUA și Asia de Est au fost cele mai favorabile. În schimb importurile au înregistrat o creștere mai modestă, doar 0,3% în primul trimestru al anului 2014.

Principalii parteneri ai Italiei din zona UE în schimburile comerciale totale conform ultimelor statistici pentru anul 2013 sunt: Germania cu 23,1% din total exporturi (48.425 mil. euro) și 26,6% din total importuri (52.955 mil. euro), Franța cu 20,2% din total exporturi (42.226 mil.euro) și 15,2% din total importuri (30.332 mil.euro), Regatul Unit cu 9,4% din total exporturi (19.592 mil. euro) și 4,8% din total importuri (9.570 mil. euro), Spania cu 8,2% din total exporturi (17.150 mil. euro) și 8,1% din total importuri (16.176 mil. euro).

În 2013 comerțul bunurilor italiene a înregistrat o valoare constantă (-0,1%) în timp ce serviciile au înregistrat o creștere (+1,4). Excedentul comercial s-a bucurat de o creștere substanțială, de la 9,9 miliarde euro la 30,4 miliarde euro, fiind cea mai mare valoare înregistrată în ultimul deceniu.

Astfel, în 2013 Italia s-a situat pe locul 11 la nivel mondial în exportul de mărfuri, cu o valoare totală de 389,8 miliarde euro, iar în 2014 se așteaptă înregistrarea unui record. Un alt factor pozitiv a fost acela că în 2013 Italia a recuperat cote de piață, această dinamică fiind dezvoltată în ciuda schimburilor nefavorabile și a limitărilor de acces la creditele de export.

La nivelul anului 2013 comerțul total al Italiei a înregistrat valoarea de 749,304 miliarde euro, din care 389,854 miliarde euro la export și 359,450 miliarde euro la

import, cu un sold de 30,4%. Raportând valorile la anul 2012, în care exportul a fost de 390,2 miliarde euro rezulta o scădere de -0,1%, iar în ceea ce privește importurile, acestea au atins valoarea de 380,3 miliarde de euro, mai reduse cu 5,5%.

2.3.1 Exporturile Italiei

Totalul exporturilor de bunuri și servicii italiene în 2013 a fost estimat la valoarea de 389,85 miliarde de euro. În același timp, valoarea exporturilor nete a cunoscut o creștere majoră, ajungând la 30 de miliarde euro. Performanțe deosebite s-au înregistrat cu țările din Orientul Mijlociu, Africa de Nord, SUA și Asia, iar sectoarele în care s-au înregistrat creșteri economice au fost: industria farmaceutică, pielărie, mobilier și metalurgie.

Luând în considerare datele la nivel regional, se observă date diferențiate pentru anul 2013. În al IV-lea trimestru al anului 2013, față de trimestrul III, comerțul bunurilor pe piața străină se află în scădere, raportat la regiunile din nord-vestul Italiei (-1,0%), nord-est și centrală (ambele înregistrând -0,6%), în timp ce regiunile din sudul Italiei și cele insulare cunosc o relevantă expansiune (+ 4,1%).

Regiunile ce contribuie la frânarea expansiunii exportului național italian în 2013 sunt: Sicilia (-14,8%), Toscana (-3,6%), Sardinia (-15,5%), Puglia (-10,4%) și Liguria (-6,2%), în timp ce regiunile italiene cu contribuție pozitivă în ceea ce privește expansiunea exportului sunt: Piemont (+3,8%), Veneto (+2,8%), Emilia-Romagna (+2,6%) și Marche (+12,3). Provinciile cu o semnificativă contribuție și susținere a comerțului pe piața externă, în 2013, sunt: Roma, Torino, Ascoli Piceno, Latina, Firenze, Siracusa, Arezzo, Taranto, Milano și Cagliari.

În Italia exportul este complet liberalizat, cu excepția unor reglementări privitoare la comerțul cu armament, produse stupefiante și unele produse de înaltă tehnologie.

Italia este al 11-lea exportator mondial. Exporturile cele mai importante, pe sectoare, provin de la autoturisme (Fiat, Ducati), în special cele de lux (Ferrari, Maserati, Lamborghini), energie (Eni, Enel, Edison), electrodomestice (Candy și Indesit), moda (Armani, Valentino, Versace, Dolce & Gabbana, Roberto Cavalli, Prada, Paul & Shark, Benetton, Sisley etc.), produse alimentare și băuturi (Barilla, Martini, Campari).

2.3.2 Importurile Italiei

În 2013 totalul importului italian a atins valoarea de 359,5 miliarde euro, în scădere față de anul 2012 când s-a înregistrat un total de 380,3 miliarde euro, cu o valoare a soldului de -5,5%.

Principali furnizori de mărfuri ai Italiei, în 2013, au fost: Germania, Franța, S.U.A., Elvetia, Spania, Rusia, China, Belgia și Turcia. Lista principalelor produse/grupe de produse importate de Italia: metale de bază și produse din metale, exclusiv mașini și instalații, petrol brut, substanțe și produse chimice, autovehicule, mașini și aparate neclasificate în altă parte, produse textile, articole de îmbrăcăminte, piei și accesorii, calculatoare, aparate electronice și optice, gaze naturale și articole din cauciuc, mase plastice și alte produse obținute din prelucrarea mineralelor nemetalice.

2.4 Relațiile comerciale româno-italiene

Schimburile comerciale ale României cu Italia se derulează, în principal, în baza Tratatului de Aderare a țării noastre la Uniunea Europeană, semnat la 25 aprilie 2005, cu respectarea principiilor instituite de regulile pieței interne comunitare și cele ale politicii comerciale comune a Uniunii Europene.

Alte acorduri importante:

- Acord pe termen lung de colaborare economică, industrială și tehnică, semnat în 1973, cu prelungire prin tacita reconducțiune;
- Acord pentru promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor, semnat la 6.12.1990 și intrat în vigoare la 27.04.1991 (Monitorul Oficial nr.113 din 23 mai 1991):
- Convenție pentru evitarea dublei impuneri în materie de impozite pe venit și avere și pentru prevenirea evaziunii fiscale, semnată la 14.01.1977 și intrată în vigoare la 6.02.1979 (Monitorul Oficial nr.34-35 din 23 aprilie 1977)

2.4.1 Evoluția schimburilor de mărfuri

La data de **31 mai 2014**, volumul schimburilor bilaterale a fost de **5.107,61 milioane euro**, 5,11%. față de aceeași perioadă a anului 2013, când s-a înregistrat un total de 4.859,31 milioane euro. Exportul românesc în Italia la data de 31 mai 2014 a fost de **2.475,98 milioane euro**, o creștere de 5,61%. față de aceeași perioadă a anului precedent când s-a înregistrat o valoare de 2.344,41 milioane euro. Valoarea importului a fost de **2.631,64 milioane euro**, o creștere de 4,64%. față de aceeași perioadă a anului precedent, când s-a înregistrat o valoare de 2.514,90 milioane euro.

Soldul balanței comerciale a fost de -155,66 mii euro, în scădere față de aceeași perioadă din 2013, respectiv -170,49 mii euro.

Valoarea totală schimburilor româno-italiene în anul **2013** a fost de **11.770,09 milioane euro** (pondere de 11,23% și creștere cu 3,02% față de aceeași perioadă a anului trecut), din care **5.698,65 milioane euro export** (pondere 11,50 % și creștere cu 4,76 %) și **6.071,44 milioane euro import** (pondere de 10,99% și creștere cu 1%). Soldul balanței comerciale, de -372,79 milioane euro a fost defavorabil părții române.

Italia continuă să se situeze pe **locul 2** în topul partenerilor comerciali ai României, cu o pondere de **11,39 %** din volumul total al comerțului exterior al țării noastre.

Schimburile comerciale româno - italiene au evoluat într-o manieră pozitivă, chiar și în contextul crizei mondiale actuale, facilitate de cadrul general favorabil al raporturilor bilaterale la toate nivelurile. În acest context, merită subliniate investițiile relevante ale firmelor italiene, Italia situându-se pe primul loc în ceea ce privește numărul de societăți înființate în România cu capital italian și locul șase în ceea ce privește valoarea capitalului investit.

2.4.2 Structura schimburilor de mărfuri în 2013

Primele grupe de produse exportate sunt: materii textile și articole din acestea, mașini, aparate, echipamente electrice, încălțăminte, pălării, umbrele, bastoane, pietre și metale prețioase, bijuterii, părți componente vehicule, aeronave și echipamente transport.

Principalele grupe de produse importate din Italia sunt: mașini, aparate, echipamente electrice, perle, pietre și metale prețioase, bijuterii, materii textile și articole din acestea, piei crude/tăbăcite, blănuri și diverse articole, produse ale industriei chimice și conexe.

2.4.3 Cooperarea economică (investiții / societăți mixte)

Conform ONRC, la data de **31 iulie 2014** erau înregistrate **38.519** societăți cu capital italian (locul 1) cu un volum de **1,75 miliarde euro** (locul 6) și o pondere de **4,98%** din volumul total al investițiilor de capital străin.

Investițiile italiene în România s-au concentrat inițial în sectoarele *labor intensive*, dezvoltând practici organizatorice ale producției cum ar fi prelucrarea în sistem lohn a materiilor prime sau semiprelucrate aduse din Italia până în anul 2007 când a avut loc integrarea României în UE. În ultimii ani se constată o evoluție a prezenței calitative a întreprinzătorilor italieni în România, prin apariția unor joint-ventures sau realizarea de investiții majore în sectoare cheie ale economiei românești: energie (recent, un interes crescând pentru realizarea de investiții în domeniul energiei regenerabile - fotovoltaică și eoliană), producție și asamblarea de părți componente în sectorul auto, produse chimice, materiale plastice și părți componente din acestea pentru sectorul electronic, aparatură și instalații electrocasnice, mobilă, sectorul bancar etc.

Totodată, întreprinzătorii italieni arată un interes crescând față de sectorul agricol, prin achiziționarea sau luarea în arendă a unor loturi întinse pentru culturi agricole sau pentru creșterea animalelor.

Între cele mai importante societăți care au realizat investiții majore în România sunt:

- ANSALDO Energia și Ansaldo Nucleare care, împreună cu societatea AECL Canada și Nuclearelectrica românească, au construit primele două reactoare de la Centrala Cernavodă;
- ENEL care după achiziția cu Electrica Muntenia Sud este cel mai mare distribuitor de energie electrică din țară; Enel Green Power care a construit mai multe parcuri eoliene în țară;
- ASTALDI, prezent în România de peste 20 de ani, a realizat investiții majore precum: Pasajul Basarab din București, modernizarea căii ferate București-Constanța, restructurarea Aeroportului din Cluj-Napoca și a Aeroportului Internațional Henri Coandă din București;
- ALENIA Aeronautica (Finmeccanica) a semnat în decembrie 2008 un contract de vânzare pentru 7 avioane de transport tactic cu Ministerul Român al Apărării;
- Investiții în sectorul bancar și cel al asigurărilor: Intesa SanPaolo Bank, Unicredit Global Leasing SpA, Veneto Banca Holding, Cassa di Risparmio Firenze SpA, FATA Assicurazioni Danni SpA;
- Grupul Pirelli SpA a realizat o investiție de 300 milioane euro prin construirea unei fabrici de anvelope pentru autoturisme și a unei fabrici de cord metalic. Valoarea totală a investițiilor grupului în țara noastră va ajunge la sfârșitul anului 2014 la 450 milioane euro (la finele anului 2013 s-a ajuns la o capacitate de 10 milioane anvelope/an). Totodată,

Pirelli produce filtre anti-particule la Bumbesti Jiu, jud. Gorj, în mare parte destinate exportului.

- Sectorul agricol și agro-industrial: Riso SCOTTI, AGRIMON, New Holland, Pangram Resita, Parmalat SpA, Genagricola Generali Agricoltura SpA etc. Aproximativ 300.000 de hectare de teren arabil au fost deja achiziționate de către companii cu participare italiană, Italia devenind cel mai mare investitor străin în sectorul agricol din România, cu tendință de creștere.

Conform datelor Camerei de Comerț italiene, la 31.03.2014 erau înscrise în Registrul Comerțului din Italia 46.215 firme individuale, respectiv persoane fizice autorizate provenind din țara noastră care desfășoară diverse activități. Majoritatea activează în sectorul construcții (68,1%), comerț, reparații (10,1%), sectorul manufacturier (4,6%), închirieri, agenții de turism, servicii dedicate persoanelor (4,1%), hoteluri și restaurante (4,3%), transport și depozitare (1,7%), agricultură și silvicultură (1,7%), altele (4,4%) etc.

În mare măsură raportate localizării din punct de vedere geografic al comunității românești în Italia, cele mai multe sunt înregistrate în marile orașe: Roma (6.645), Torino (6.233), Milano (2.465), Florența (1.955), Verona (1.564).

Distribuția pe regiuni este următoarea: 23.514 (față de 22.997 în 2013) de societăți în Nord (50,8%), 20.442 (față de 19.760 în 2013) în Centru (44,3%) și 2.259 (față de 2.060 în 2013) în Sud inclusiv insulele (4,9%). Comparativ cu anii anteriori, a crescut simțitor numărul firmelor înregistrate în partea de centru-sud a Italiei, însă, în continuare, puțin peste jumătate dintre investitorii italieni în România sunt concentrați în localitățile din nordul Italiei.

Față de anul anterior, se observă o diversificare a domeniilor de activitate, majorându-se firmele care activează în sectorul productiv, comerț, servicii profesionale și tehnico-stiințifice, agricultură, servicii specializate.

Totodată, sunt înregistrate pe teritoriul italian 33.077 de alte tipuri de societăți comerciale (S.A., S.R.L., societăți în comandă simplă, etc.) în care cel puțin un acționar sau un membru al conducerii (președintele consiliului de administrație) este o persoană născută în România. Sistemul de înregistrare al camerei de comerț nu permite identificarea firmelor românești care și-au deschis o sucursală sau punct de lucru în Italia.

3. REGIMUL COMERCIAL

3.1. Cadrul juridic extern al relațiilor economice

Italia este membră a Uniunii Europene, Organizației Mondiale a Comerțului, Organizației Națiunilor Unite, Pactului Nord-Atlantic, Băncii Europene de Reconstrucție și Dezvoltare, Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, Fondului Monetar Internațional, Organizației pentru Alimentație și Agricultură, Grupului celor opt țări industrializate (G8).

3.2 Documente necesare pentru desfășurarea operațiunilor comerciale între România și Italia

Începând cu ianuarie 2007, livrarea de mărfuri din punct de vedere juridic este o operațiune unică, însă, în scopul reflectării TVA, ea este scindată în două operațiuni distincte atunci când are loc între două state comunitare diferite (în acest caz România și Italia):

- livrarea de bunuri (livrare intracomunitară);
- achiziție de bunuri (achiziție intracomunitară).

Odată cu aderarea la UE, exporturile către Italia sunt tratate drept livrări intracomunitare, transferuri, iar importurile din Italia, achiziții intracomunitare.

Documente necesare:

- factură comercială: este un document contabil obligatoriu care trebuie să conțină codul fiscal - codul TVA al vânzătorului și cumpărătorului, datele prevăzute în Codul Fiscal;

- certificate sanitare și fitosanitare în cazul comerțului cu animale vii și anumite produse vegetale;

- documentele de transport auto, feroviar sau naval, după caz;

- documentul de transport T2 (tranzit intracomunitar) în cazul în care bunurile traversează una din țările membre EFTA (Islanda, Norvegia, Liechtenstein, Elveția);

- registrul nontransferurilor de bunuri: nu este un document tipizat, dar trebuie să respecte anumite caracteristici, să fie întocmit conform calendarului fiscal al contribuabilului, iar datele să fie păstrate astfel încât, ori de câte ori este necesar, să fie puse la dispoziția organului de control. Se poate întocmi manual, prin procedee mecanografice sau prin utilizarea sistemului informatic, după caz. Registrul nontransferurilor de bunuri este un document cu caracter intern și nu se depune la niciun organ fiscal. Acesta reprezintă expedierea sau transportul unui bun din România în alt stat membru al UE de persoana impozabilă sau de altă persoană în contul său, pentru a fi utilizat în scopul uneia dintre operațiunile menționate de art.128 Codul Fiscal, printre care amintim: 1) uzul temporar al bunurilor în Italia în scopul prestării de servicii (exemplu: leasingul); 2) lucrări efectuate asupra bunurilor în Italia, cu condiția întoarcerii acestora în țara de origine (exemplu: lohnul); 3) transmiterea de bunuri în vederea testării și verificării conformității pentru maximum douăzeci și patru de luni (exemplu: expunerea în târguri și expoziții);

- contractul, comanda de vânzare/cumpărare necesare în contabilitate.

3.3 Constituirea unei societăți comerciale în Italia

În Italia pot fi constituite două tipuri de societăți: societate comercială individuală și societate comercială colectivă.

Societatea individuală

Societatea individuală sau familială este formă juridică cea mai simplă pentru organizarea activității economice. Pentru societatea comercială individuală, asociatul este unicul responsabil (față de clienți, furnizori, fisc etc), față de obligațiile ce derivă din activitatea pe care o dezvoltă, răspunzând cu tot patrimoniul său personal. Avantajele societății individuale sunt flexibilitatea și rapiditatea cu care se pot lua deciziile în ce privește administrarea și contabilitatea societății. După constituirea societății, este suficientă înscrierea la Camera de Comerț și la oficiul pentru TVA.

Societatea comercială colectivă

Pentru această formă de societate este necesară asocierea a două sau mai multe persoane pentru a dezvolta o activitate comună cu caracter economic conform art. 2247 din Codul Civil italian. Acordul părților este scris într-un document numit „atto costitutivo”, integrat în „statut”, unde este menționat modul de funcționare al firmei și obligațiile asociaților.

Principalele tipuri de societăți comerciale sunt:

- *Societatea simplă* (società semplice) - pentru această formă de firmă nu este necesar un act constitutiv special pentru înscrierea la Registrul comerțului. Nu sunt limite pentru stabilirea capitalului minim, iar asociații au responsabilitate nelimitată și solidară;

- *Societate în nume colectiv* (s.n.c.) - pentru acest tip de societate este necesar să existe un act constitutiv pentru a fi înregistrată în actele publice legale. Poate exercita atât activități comerciale, cât și activități economice necomerciale. Nu se impune un capital minim, iar toți asociații au responsabilitate pentru obligațiile societății.

- *Societate în comandita simplă* (s.a.s.) - pentru societatea în comandita simplă, actul constitutiv trebuie să conțină numele tuturor asociaților comanditari și comandanți. Responsabilitatea este totală a asociaților comanditari, iar pentru comandanți este limitată în funcție de cota conferită de asociații comanditari;

- *Societatea pe acțiuni* (S.p.a.) - este constituită exclusiv pentru acte publice și trebuie să fie înscrisă la registrul firmelor doar după ce a fost subscris capitalul social. Actul constitutiv și statutul trebuie să fie publicate în Buletinul oficial al societăților pe acțiuni, iar responsabilitatea este împărțită între toți acționarii care au subscris la capitalul social. Capitalul minim necesar este 100.000 euro;

- *Societate în comandita pe acțiuni* (S.A.P.A) - este constituită pentru acte publice și trebuie să fie indicate numele tuturor asociaților comanditari. Actul constitutiv trebuie să fie publicat în BUSARL (o publicație specială pentru acest gen de societate). Capitalul minim necesar este de 200 milioane Lit. (cca 100.000 euro), împărțit pe acțiuni; responsabilitatea este nelimitată pentru asociații comanditari.

- *Societatea cu răspundere limitată* (S.R.L) - trebuie constituit actul public (actul constitutiv redactat de un notar) și înscriere la registrul firmelor (în 20 zile). Și aceasta trebuie publicată în BUSARL, iar capitalul minim necesar este de 10.000 euro. Responsabilitatea asociaților este limitată în funcție de capitalul subscris.

Filialele din Italia ale companiilor străine trebuie să-și facă publice statutul și conturile conform legii italiene și trebuie să îndeplinească anumite condiții specifice. Capitalul minim subscris, prevăzut de lege, în cazul formării unei societăți cu răspundere limitată (cu unul sau mai mulți parteneri) este de 10.000 euro, iar în cazul unei societăți pe acțiuni de 100.000 euro. Notarul va certifica că partenerii au depus 25% din capital la o filială locală a Băncii Italiei sau la oricare altă bancă. În statutul companiei trebuie să se prevadă următoarele: referințele partenerilor, numele și adresa companiei, domeniul de activitate, capitalul subscris, capitalul vărsat, valoarea nominală și numărul acțiunilor, valoarea activelor și creditelor acordate, compoziția organică a companiei. Statutul va fi depus la o instanță judecătorească care va certifica toate informațiile cuprinse în acesta. Compania pe acțiuni are statut legal și se consideră înființată numai după ce a fost înregistrată în Registrul Comerțului.

3.4 Etapele constituirii unei societăți

Pentru înființarea unei societăți pe teritoriul italian, primul pas este solicitarea atribuirii codului fiscal al firmei ("codice fiscale", "partita IVA") care se obține de la

"Agenzia delle entrate". În funcție de tipul de societate care se intenționează a se desfășura este necesar să se verifice îndeplinirea condițiilor cerute. Cererea de înscriere se poate descărca de pe site-ul (www.agenziaentrate.it). Este necesar a se cunoaste codul activității (codul Ateco) pe care o va desfășura firma, cod vizibil pe site-ul www.istat.it

Înregistrarea societății comerciale la Registrul Firmelor ("registro delle imprese") din cadrul camerei de comerț teritoriale unde se dorește deschiderea firmei, în termen de 30 zile de la începerea activității. Fac excepții anumite activități precum montarea, extinderea și întreținerea instalațiilor, reparații, curățenie, dezinfecție, deratizare, carausie, etc. pentru care cererea de înscriere trebuie prezentată în aceeași zi cu începerea activității. Formularele de completat și costurile se găsesc pe site-ul fiecărei camere regionale (www.registroimprese.camcom.it sau www.cameradicommercio.it). La camera de comerț trebuie depusă o fotocopie după un document de identitate valabil, precum și statutul și actele de constituire ale societății pentru realizarea cărora trebuie să vă adresați unui notar. Înscrierea trebuie să fie făcută de către reprezentantul legal al societății sau de către un împuternicit al acestuia.

În funcție de tipul de activitate care se intenționează a se desfășura trebuie verificat dacă este necesară îndeplinirea unor condiții particulare. În cazul în care activitatea se desfășoară într-un local diferit de cel al sediului legal al firmei, este necesară declararea acestui fapt la Registrul Firmelor prin completarea unui formular tipizat.

Înscrierea firmei la Biroul INPS (Institutul Național pentru Asigurări Sociale) pentru plata contribuțiilor sociale (www.inps.it). Cererea de înscriere se face on-line la Registrul Firmelor (www.registroimprese.camcom.it) din cadrul camerei de comerț, în 30 zile de la începerea activității. Camera de comerț va transmite datele la INPS. Cererea se face atât pentru titular cât și pentru eventualii membri ai familiei. Înscrierea la INAIL (Institutul Național pentru Asigurare contra Accidentelor de Muncă și Bolilor Profesionale) cu 5 zile înainte de începerea muncii, în vederea asigurării angajaților împotriva pagubelor fizice în caz de accidente și boli datorate activității la locul de muncă.

În cazul în care obiectul de activitate al firmei îl reprezintă **comerțul cu amănuntul** (en-detail) menționăm că activitatea comercială este reglementată în Italia de Decretul Legislativ nr.223/4 iulie 2006, modificat și transformat în Legea nr.248/4.08.2006; și Legea Regională nr.21/29.11.2006. Dacă firma are ca obiect de activitate comerțul în zone publice, se va solicita Primăriei autorizația de functionare sau declarația de începere a activității sau o simplă comunicare de începere a activității. Trebuie specificat ce tip de comerț stradal se dorește: în zona publică fixă, intinerant sau ocazional în cadrul unor târguri sau manifestări publice.

Dacă în cazul unui restaurant, bar se includ și spectacole sau muzică este nevoie, tot de la Primărie, de o autorizație specifică, conform Legii Regionale 21/2006. În cazul comerțului

en-detail cu produse nealimentare este obligatorie îndeplinirea unor condiții morale solicitate de Primărie.

În cazul comerțului en-detail cu produse alimentare, este necesară îndeplinirea, pe lângă condițiile morale, și a unor cerințe profesionale solicitate de Primărie conform Legii 287/1991:

- să fi frecventat un curs profesional instituit sau recunoscut de regiune privind activitatea de servire produse alimentare și băuturi sau un curs la o școală specială cu acest specific;

- să fi fost angajat ca muncitor calificat în calitate de producător sau vânzător alimente și băuturi, pentru o perioadă de cel puțin 2 ani din ultimii 5 ani, în cadrul unor firme având ca activitate servirea de produse alimentare și băuturi;
- să fi fost înscris, înainte de 4 iulie 2006, la Registrul Comercianților (REC) pentru activitatea de servire produse alimentare și băuturi;
- să fi trecut examenul de capacitate/abilitate din cadrul Camerei de Comerț (art.2, pct.2, litera c. din Legea 287/1991), înainte de intrarea în vigoare a Legii 248/2006 pentru a nu solicita înscrierea la REC.

Cerințele profesionale trebuiesc îndeplinite, în cazul unei societăți comerciale, de către reprezentantul legal sau persoana responsabilă cu activitatea comercială, iar în cazul firmei individuale de către proprietar.

Verificarea și valabilitatea acestor criterii cade în sarcina Primăriei.

Conform Legii 248/2006, de la 4 iulie 2006 nu mai este necesară înscrierea la Registrul Comercianților - REC ("Registro esercenti commercio") pentru activitatea de servire/oferire produse alimentare și băuturi.

Pentru restaurant, bar, rotiserie, pizzerie, cofetărie, este necesară autorizația igienico-sanitară eliberată de ASL obținută după verificările igienico-sanitare ale localului, aceasta fiind parte integrantă a autorizației de funcționare. Cererea pentru autorizația sanitară se face către Primar, iar Primăria o transmite la ASL.

Pentru comerțul en-gros cererea de începere a activității trebuie depusă la Camera de Comerț - Registrul Firmelor. Verificarea îndeplinirii cerințelor morale și profesionale pentru activitatea de comerț en-gros este de competența camerei de comerț.

4. REGIMUL FISCAL

Sistemul italian de impozitare este reglementat de Codul General de Impozitare, care este actualizat anual prin Buget (Legge Finanziaria). Sistemul fiscal italian se bazează pe impozitarea directă (IRPEF - impozitul pe venit, pentru persoanele fizice, IRPEG - impozitul pe profit, pentru persoane juridice, ILOR- impozitul pe veniturile rezultate din afacerile pe plan local) și pe cea indirectă (TVA și alte taxe).

Persoanele rezidente sunt impozitate pe venitul global realizat în țară și în străinătate (exceptând cazurile în care Italia a încheiat acorduri de evitare a dublei impuneri cu anumite țări, cum este și cazul României), iar cele nerezidente sunt impozitate numai pe veniturile realizate în Italia.

4.1 Impozitarea veniturilor obținute de companii

Companiile înregistrate în Italia, care au sediul central sau realizează majoritatea afacerilor în această țară sunt impozitate pe venitul global realizat (inclusiv din străinătate). Alte companii sunt supuse impozitării pe venitul realizat în Italia. Firmele sunt supuse unui impozit pe profit (IRES - Imposta sul reddito della societa) de 27,50% și unui impozit local (IRAP - Imposta regionale sulle attività produttive) care diferă de la regiune la regiune, dar care are o medie de 4,25%. Companiile rezidente și nerezidente, cu activitate de producție, sunt supuse unei impozitări pe veniturile realizate. Taxa regională asupra producției (IRAP) a fost introdusă în luna ianuarie 1998, când o serie de alte taxe au fost eliminate. IRAP nu este deductibilă din impozitul pe venit, este plătită în fiecare perioadă de impozitare în funcție de valoarea netă a producției realizate într-o anumită regiune. Procentul plătit este, în mod normal, de 4,25%. Sunt exceptate de la

impozitare dobânzile la titlurile de stat ca și cele la obligațiunile emise sub formă de bonuri de trezorerie înainte de 30 septembrie 1986.

4.2 Taxa pe valoarea adăugată

Vânzarea de mărfuri, serviciile și importurile sunt supuse plății TVA (IVA), exceptând unele activități și operațiuni pentru care se acordă derogări. Taxa pe valoarea a fost modificată, la 1 octombrie 2013, de la 21 la 22%, iar pentru TVA redusă se publică liste cu produsele care beneficiază de aceste reduceri. TVA se plătește, de obicei, lunar, iar până la data de 27 decembrie a fiecărui an TVA trebuie plătită în proporție de 88%. Sunt scutite de plata TVA prestațiile de servicii socio-sanitare către persoanele dezavantajate. Pentru serviciile hoteliere, bar, restaurante și alte produse/servicii turistice TVA-ul este de 10% și de 4% pentru produse alimentare de primă necesitate, publicații presa zilnice sau periodice, cărți, diferite lucrări pentru înlăturarea barierelor arhitectonice.

5. Instrumente și modalități de stimulare a exportului italian

Printre instrumentele promoționale folosite în Italia pentru promovarea exportului, în conformitate cu legislația în vigoare, menționăm:

- **Finanțarea de credite**, conform legii nr. 143/98, realizată prin societatea italiană pentru întreprinderi în străinătate - SIMEST: sunt finanțate creditele de export atât de tip „credit furnizor”, cât și cele de tip „credit cumparator”; durata creditelor trebuie să depășească 24 luni, în general și 18 - 23 luni pentru „credit furnizor”;
- **Asigurarea de credite la export**, prin societatea pentru asigurarea creditelor de export SACE, în conformitate cu Decretul Lege nr. 143/98 și 170/99; se acordă garanții pentru exportul de mărfuri și servicii, executarea de lucrări, studii de proiectare; credite pe termen scurt și mediu-lung, pentru entități publice sau private; credite de refinanțare a datoriei externe; finanțări ale bancilor italiene pentru exportatorii naționali; cauțiuni, depozite și plăți anticipate în străinătate, legate de exporturile italiene; investiții în străinătate și altele; (www.isace.it).
- **Participarea SIMEST la constituirea de societăți în străinătate**, conform Legii nr. 100/90; SIMEST, inițial constituită ca societate pe acțiuni, este în prezent controlată/subordonată Guvernului Italian care deține 76% din pachetul de acțiuni, restul fiind deținut de bănci, asociații antreprenoriale și de categorie. SIMEST a fost creat în scopul promovării procesului de *internaționalizare a întreprinderilor italiene* și de acordare de asistență celor care își desfășoară activitatea sau realizează investiții în exterior; furnizarea de servicii de asistență și consultanță firmelor în toate fazele de inițiere și realizare a investiției în exterior; SIMEST este membru al „INTERACT-EDFI”, Asociația Europeană pentru Finanțarea Dezvoltării care, prin dezvoltarea unei rețele de relații și informații în Italia, în lume și pe lângă instituțiile internaționale (în special cu UE) este în măsură să pună la dispoziția firmelor informații necesare pentru desfășurarea activității lor în exterior; se poate participa printr-o cotă de maximum 25% la capitalul societății creată în străinătate, pe o durată maximă de 8 ani; suma maximă de finanțare este de 75 miliarde lire italiene (38,7 milioane euro) pentru o societate, pe an și 150

miliarde lire italiene (77,5 milioane euro) pe an, în cazul unui grup economic format din mai multe întreprinderi, dar având bilanțul consolidat; (www.simest.it).

- **Participarea societății FINEST** (similară SIMEST, dar pentru regiuni din zona de Nord-Est a Italiei) **la crearea de societăți în străinătate** printr-o cotă de maximum 25% la capitalul societății create, pe o durată maximă de 8 ani. FINEST este de fapt o societate pe acțiuni deținută de Friuli SpA, Regiunea Veneto, Provincia Autonomă din Trento, Simest și unele bănci din nordul Italiei. Dezvoltă și promovează accesul la credite și asigurări de credite la export prin intermediul SACE SpA și companiile de asigurări. (www.finest.it).

- **Acțiuni promoționale realizate de ICE** (Institutul național de Comerț Exterior), prin organizarea de participări colective și individuale la târguri și expoziții internaționale, realizarea de seminarii, mese rotunde, conferințe tehnice, elaborarea și difuzarea de studii de țară și de piață, promovarea „Sistemului Italia” și altele. (ICE) este un organism public cu sarcini în promovarea, facilitarea și dezvoltarea schimburilor comerciale între Italia și restul lumii, sprijinind internaționalizarea societăților italiene, îndeosebi a celor mici și mijlocii, precum și implementarea activităților lor pe piețele externe. Institutul, cu sediul central la Roma, dispune de birouri regionale în Italia și de o rețea externă alcătuită din peste o sută de birouri în 80 țări. Activitățile desfășurate de ICE sunt finanțate cu precădere din fonduri publice acordate de către Ministerul italian al Activităților Productive.

- **Sprijinirea activităților de promovare ale autorităților, instituțiilor, asociațiilor, consorțiilor și camerelor de comerț italiene în exterior sau a celor străine în Italia** (Legea 1083/1954, Legea 83/1989, Legea 394/1981, Legea 518/1970, Legea 580/1993).

- **Alocarea de fonduri autorităților, instituțiilor și asociațiilor pentru realizarea de inițiative promoționale specifice, integrate în activitatea publică promoțională** (Legea nr.1083/1954 cu modificările ulterioare; ultima modificare la 1.08.2008) pentru instituțiile, autoritățile, asociațiile de nivel național și de promovare a sistemului productiv sau imprenitorial, fără scop lucrativ. Sunt incluse aici și camerele de comerț italo-străine din Italia înscrise în Registrul conform Legii 580/1993. art.22.

- **Alocarea de fonduri consorțiilor de export ale întreprinderilor mici și mijlocii, conform Legii nr. 83/89 cu modificările ulterioare; ultima modificare la 31.10.2008.** Legea prevede alocarea de fonduri financiare anuale în raport cu cheltuielile efectuate de consorțiile multiregionale având ca scop exclusiv, chiar menționat separat, „exportul produselor societăților comerciale înscrise în consorțiu, precum și activitatea de promovare necesară pentru realizarea exportului”.

- **Alocarea de fonduri pentru Consorții agro-alimentare și turistico-hoteliere, conform Legii nr. 394/1981, art.10; ultima modificare la 31.10.2008;**

- **Alocarea de fonduri pentru Camerele de Comerț italiene constituite în străinătate, pe baza Legii nr. 518/70, modificată ultima dată la 31.10.2008** având ca beneficiari asociațiile operatorilor economici din străinătate liber constituite, de cel puțin 2 ani, de către firme italiene și locale în scopul intensificării relațiilor economico-financiare dintre țările respective, care pot solicita recunoașterea oficială de „camera de comerț italiană în străinătate”; camerele de comerț italiene din exterior care au obținut deja recunoașterea oficială; instituția coordonatoare este Ministerul Dezvoltării Economice - Departamentul pentru firme și internaționalizare; reprezentanța diplomatică italiană din țară unde se află camera. Ministerul își rezervă dreptul de a dispune, în orice

moment, efectuarea de controale și verificări privind modul de realizare a programului promoțional, privind veridicitatea declarațiilor făcute, conformitatea copiilor documentelor și a traducerilor cu originalele, privind existența capacității de a primi co-finanțare.

- **Instrumente de susținere specifice având ca scop favorizarea internaționalizării firmelor**

- ***Finanțarea cheltuielilor pentru realizarea studiilor de fezabilitate și fezabilitate privind adjudecarea unor comenzi (Decretul Lege nr. 143/1998, art.22 și Decretul Ministerial nr. 136/2000)*** pentru firme italiene, consorții și asociații ale firmelor. Au prioritatea IMM-urile precum și firmele care dețin certificat de calitate; cheltuielile sunt finanțate în limita a 50% din valoarea estimativă și aprobată de Comitet; sunt admise cheltuielile făcute într-o perioadă de 6 luni din momentul luării deciziei de finanțare. În particular sunt finanțate cheltuielile privind salariile, retribuțiile plătite consultanților sau experților, transportul, testele, alte cheltuieli de natură tehnică strâns legate de studiul efectuat. Limita maximă de finanțare este 361.000 euro.

În scopul conformității ajutorului cu disciplina comunitară privind ajutorul de stat, conform **Regulamentului CE nr.1998/2006**, valoarea totală a sprijinului acordat fiecărei firme nu poate depăși valoarea maximă de 200.000 euro (100.000 euro pentru firmele din sectorul transportului stradal) pentru trei exerciții financiare.

- ***Finanțarea cheltuielilor pentru realizarea de programe de asistență tehnică și studii de fezabilitate, legate de exporturi sau investiții italiene în străinătate***, conform Decretului Lege nr. 143/1998, art.22 și Decretului Ministerial nr. 136/2000 pentru firme italiene, consorții și grupări ale firmelor. Au prioritate IMM-urile precum și firmele care dețin certificat de calitate; sunt finanțate în proporție de 100% cheltuielile incluse în lista estimativă aprobată de Comitet.

- ***Finanțarea programelor privind patrunderea comercială orientată către constituirea de societăți de durată în exterior, conform Legii nr. 394/1981, art.2.*** pentru firmele exportatoare de bunuri și servicii. Au prioritate întreprinderile mici și mijlocii, consorțiile și asociațiile acestora, societățile care utilizează capital public pentru comercializarea în străinătate a produselor IMM-urilor din zona de sud a Italiei; finanțarea constă în dobânzi preferențiale, reprezentând 40% din dobânda de referință. Dobânda de referință este fixă și este cea în vigoare la data semnării contractului de finanțare. Aceasta este stabilită lunar și vizibilă pe paginile web ale ABI (Asociația băncilor italiene) și Simest SpA.

- ***Finanțarea participării la licitații internaționale, în țările nemembre ale UE, conform Legii nr. 304/1990, art.3.*** beneficiari fiind firmele italiene, consorțiile sau asociațiile acestora; au prioritate firmele ce dețin certificat de calitate.

- ***Fondurile Mixte de Capital***

Pentru sprijinirea investițiilor în zonele geografice considerate strategice pentru internaționalizarea sistemului productiv italian, precum China, Balcani, Africa și Orientul Mijlociu, Rusia și țările caucaziene, India și țările din sud-estul asiatic devastate de tsunami, America Centrală și de Sud, în 2004 au fost create Fondurile publice de capital mixt distincte pe zone geografice.

Acest instrument se adaugă la cota normală de participare Simest la inițiativele realizate în baza Legii nr.100/1990 și, în ceea ce privește Balcanii, la cota de participare conform Legii nr.19/1991.

Responsabili sunt Simest SpA și Finest SpA pentru Fondul Balcani.

- **Finanțarea constituirii de societăți mixte în țări în curs de dezvoltare (Legea nr.49/1987, art.7)** pentru firmele italiene care achiziționează cote din capitalul de risc al firmelor mixte create în țările în curs de dezvoltare; finanțare în bani și/sau în natură la capitalul de risc al societăților mixte în cadrul inițiativelor din sectoarele agricol, industrial și infrastructură (transport, telecomunicații, energie, apă și sănătate); participarea firmei italiene trebuie să fie semnificativă atât la capitalul de risc, la gestionarea firmei, cât și la pregătirea și dezvoltarea managementului local. Participarea investitorilor locali nu poate fi însă inferioară a 25%. *Valoare intervenției:* nu superioară a 10.329.000 euro: până la 70% din primii 5.164.000 euro de participare și până la 50% din cota ce depășește această valoare. Finanțarea obținută va fi rambursată într-o perioadă de 8 ani, cu o perioadă de grație nu mai mare de 2 ani, la o dobândă fixă egală cu 30% din rata dobânzii de referință. Cererea trebuie depusă la MAE italian, iar responsabili sunt MAE, Mediocredito Centrale SpA, Ministerul Dezvoltării Economice.

- **Instrumente naționale de sprijinire a cooperării internaționale**

- **Colaborarea cu țările din Europa Centrală, Orientală și ex-sovietice (Legea nr.212/1992, modificată în ianuarie 2005).** Beneficiari sunt instituțiile publice și private (cu accent pe asistența tehnică și formare profesională), confederații, asociații de categorie, societăți comerciale, consorții, cooperative, în special IMM; valoarea contribuției: maximum 50% din costurile eligibile, fără a depăși 413.165 euro. Alte contribuții pot proveni de la organisme participante la inițiativă, italiene sau străine, publice sau private.

- **Dispoziții pentru participarea italiană la stabilizarea, reconstrucția și dezvoltarea țărilor din Balcani (Legea nr. 84/2001, modificată ultima dată la 11.10.2004).** Responsabili: MAE, Ministerul Dezvoltării Economice - Departamentul pentru firme și internaționalizare, fostul Minister de Comerț Internațional, Ministerul Mediului, Regiuni, Provincii.

6. Publicitatea

Publicitatea joacă un rol foarte important în viața comercială italiană. În acest scop sunt disponibile toate tipurile de media. Cotidienele și alte publicații specializate din presa scrisă sunt cele mai importante mijloace de reclamă în media, ocupând mai mult de jumătate din totalul acestei activități. Publicitatea directă prin poștă este al doilea mod important de desfășurare al acestei activități, urmat de radio și televiziune. Alte forme, specifice fiecărui tip de produs, sunt reclamele vizuale din locurile de comercializare aglomerate - scrise sau sub formă de fotografii (postere), panouri etc.

Principalele cotidiane italiene, de circulație națională sunt: Corriere della Sera, La Repubblica, La Stampa, Il Sole - 24 ORE (cotidian economic și financiar).

7. Târguri și expoziții

Informații utile privind cerințele pieței, standarde și potențialul general pot fi obținute prin vizitarea târgurilor și expozițiilor specializate. Participarea la târguri ca expozant este o inițiativă foarte costisitoare în comparație cu alte opțiuni. Aceleași rezultate, sau chiar mai bune, pot fi obținute, în special, dacă numărul firmelor de profil

potențial partenerie este redus, caz în care contactarea directă și personală este de preferat.

Cel mai mare complex expozițional din Italia, printre cele mai mari din Europa, este FIERA MILANO RHO, care are un program amplu de târguri specializate, naționale și internaționale (www.fieramilano.it).

8. Sistemul Camerelor de Comerț

Camerele de Comerț italiene au un statut puternic la nivel regional, contribuind la crearea unei rețele naționale. Acestea oferă o mare diversitate de servicii, facilitând integrarea firmelor locale în contextul economiei globalizate.

Cea mai importantă uniune camerală, care reunește 105 Camere de Comerț, Industrie, Artizanat și Agricultură regionale este UNIONCAMERE - Uniunea Camerelor de Comerț Italiene -- www.unioncamere.it

În afara Camerelor de Comerț regionale, sunt organizate și Camere de Comerț profesionale, înscrierea membrilor fiind benevolă. Acestea cooperează la nivel regional în cadrul unor uniuni camerale.

În general, primavara și toamna sunt cele mai propice perioade pentru contactele de afaceri. Sfârșitul lunii iulie și luna august, precum și perioada Crăciunului și Anului Nou, sunt perioadele de vacanță.

Trebuie evitate următoarele zile:

- 1 Ianuarie;
- 6 Ianuarie (Epifania)
- Vinerea Mare, prima și a doua zi de Pastele catolic;
- 25 aprilie (Sărbătoarea eliberării);
- 1 Mai (Sărbătoarea muncii);
- 2 Iunie (Proclamarea Republicii - Ziua Nationala);
- 15 august (Ferragosto);
- 1 noiembrie (Ziua tuturor Sfinților);
- 8 decembrie (Immacolata Concezione);
- 25 decembrie (Craciunul);
- 26 decembrie (Sf.Ștefan).

Prefix telefonic internațional Italia: 0039

Prefix telefonic internațional Roma: 0039.06

Prefix telefonic internațional Milano: 0039.02

Instituții și organisme, cu atribuții în domeniul comerțului exterior și al relațiilor economice internaționale

Instituții guvernamentale

- Ministero dello Sviluppo Economico: www.sviluppoeconomico.gov.it
- Ministero degli Affari Esteri: www.esteri.it
- Ministero dell'Economia e delle Finanze: www.mef.gov.it
- Ministerul politicilor Agricole, Alimentare și Padurilor: www.politicheagricole.it
- Ministerul Infrastructurii și Transporturilor: www.mit.gov.it
- Ministerul Muncii și Politicilor Sociale: www.lavoro.gov.it

***Instituții neguvernamentale, sub coordonarea Ministerului Dezvoltării
Economice***

- ICE, Istituto Nazionale per il Commercio Estero: www.ice.it
- SACE, Istituti per i Servizi Assicurativi del Commercio Estero: www.isace.it
- SIMEST, Società Italiana per le Imprese all'Estero: www.simest.it
- FINEST, Società finanziaria di promozione della cooperazione economica: www.finest.it

Confederatii patronale, asociatii de ramura etc.

- CONFINDUSTRIA - Confederazione Generale dell'Industria Italiana: www.confindustria.it
- ASSOLOMBARDA - Associazione delle imprese dell'area Milanese: www.assolombarda.it
- CONFAPI - Confederazione Italiana Picola e Media Industria: www.confapi.it
- UNIONCAMERE - Unione Italiana delle Camere di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura: www.unioncamere.it
- CONFCOMMERCIO - Confederazione del Commercio, Turismo e Servizi: www.confcommercio.it,
- CONFAGRICOLTURA - Confederazione Generale dell'Agricoltura Italiana: www.confagricoltura.it